

8. Қ.Абдурахмонов. Меҳнат иқтисодиёти: Назария ва амалиёт / Дарслик. Қайта ишланган ва тўлдирилган 3-нашри. Т.: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «FAN» нашриёт давлат корхонаси, Т.: 2019. – 262-264 б.

9. 2020 йил 20 октябрдаги ЎРҚ-642-сонли қарори.

“ИНСОНГА ЭЪТИБОР ВА СИФАТЛИ ТАЪЛИМ” ЙИЛИДА ХОТИН-ҚИЗЛАРНИНГ ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ ФАОЛЛИГИНИ ОШИРИШ ЖАРАЁНЛАРИ

Яхшибоева Лайло Абдусатторовна

Тошкент давлат иқтисодиёт унверситети

Молия ва бизнес таҳлил кафедраси катта ўқитувчиси

Аннотация

Ушбу тезисда мамлакатимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш, улар учун муносиб меҳнат ва турмуш шароитини яратиш бериш, қобилият ва салоҳиятини рўёбга чиқариш, кучли фуқаролик жамиятини шакллантириш, қонун устуворлигини таъминлаш, инсон ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ҳақида сўз юритилган.

Калит сўзлар: сиёсий ва ижтимоий, турмуш қуриш, зўравонликни тугатиш, гендер тенглик, сифатли таълим, иқтисодий фаоллик.

Мамлакат иқтисодий, сиёсий ва ижтимоий ҳаётининг барча жабҳаларида хотин-қизларнинг фаоллигини ошириш, уларнинг таълим ва касбий кўникмалар олиши ҳамда бандлигини таъминлашга ҳар томонлама кўмаклашиш, тадбиркорлик ташаббусларини янада қўллаб-қувватлаш, эҳтиёжлари ва қизиқишларини тизимли ўрганиш, таҳлил қилиш ва ҳал этиш борасидаги ишларни сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқиш мақсадида кўламли ишлар олиб бориляпти.

Ҳозирги кундаги асосий мақсадлардан бири қизларнинг ўзини ўзи қадрлаш, ўз ҳуқуқларини талаб қилиш ва қарор қабул қилишда ҳисса қўшишдир.

Бунда эрта турмуш қуриш, оиладаги зўравонликни тугатиш ва таълим, иш имконияти ва маошларда гендер тенглигини талаб қилиш билан боғлиқдир. Шунингдек биз оилаларга ҳомийлик қилишнинг асосий манбаи бўлган кўплаб ваколатли аёлларни кўришимиз мумкин. Уларга ёрдам бериш ва оилалари учун қилаётган ишларини давом эттиришга ундаш учун барча эътиборни қаратиш керак.

Таъкидлаш жоизки, **“Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш, уларнинг жамият ҳаётидаги фаол иштирокини таъминлаш тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”**ги [1] Президентимизнинг қарорида хотин-қизлар ва оилани қўллаб-қувватлаш давлат мақсадли жамғармасини ташкил этиш вазифаси белгиланган. Унга кўра, оғир ижтимоий вазиятга тушиб қолган хотин-қизларга, шу жумладан ногиронлиги бўлган шахслар, ногиронлиги бўлган фарзандларини тарбиялаётган, кам таъминланган, фарзандларини тўлиқсиз оилада тарбиялаётган ва уй-жой шароитини яхшилашга

мухтож хотин-қизларга уй-жойларнинг бошланғич бадалини тўлаб бериш, хотин-қизларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш вазифалари аниқ кўрсатилган.

Мамлакатда соғлом оилани шакллантириш, оилада юксак даражадаги маънавий-ахлоқий муҳитни қарор топтириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш, ёшларни оила қуришга тайёрлаш, оила мустаҳкамлигини таъминлаш ва унинг манфаатларини ҳимоя қилиш, соғлом бола туғилиши ва уни тарбиялаш масалалари давлат сиёсати даражасига кўтарилган.

Бу борадаги ислохотлар республикамизнинг чекка ҳудудларига етиб бориши ва хотин-қизлар давлатнинг қўллаб-қувватлаши ва ҳимоясида эканини билиши зарур[2].

Шу билан бирга, Ўзбекистон Барқарор ривожланишнинг Бешинчи мақсадини амалга ошириш доирасида “Гендер тенгликни таъминлаш ҳамда барча хотин-қизларнинг ҳуқуқ ва имкониятларини кенгайтириш”га оид вазифалар ишлаб чиқилди.

Бу борада қабул қилинган норматив-меъёрий ҳужжатлар ва амалий чоратадбирлар Ўзбекистоннинг гендер сиёсати соҳасидаги муҳим қадамидир ва у қонунчилик ҳамда амалиётнинг халқаро меъёр ва стандартларига тўлиқ мос келади, шу билан бирга, уларнинг бир қисми[3] БМТнинг инсон ҳуқуқлари бўйича идоралари тавсияларига асосланган.

Айниқса, “Хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонуннинг қабул қилиниши муҳим аҳамият касб этди. Ушбу қонун кўп йиллик муҳокамалардан сўнг қабул қилинди. Ушбу қонун оиладаги зўравонлик қурбонларига ёрдам бериш, уларга бошпаналар ажратиш, ишонч телефонлари ва нафақат жисмоний зўравонлик, балки психологик босим ёки иқтисодий жиноятлар бўйича мажбурий [4] жавобгарликка тортиш орқали аёлларни ҳимоя қилиш учун асосдир. Бундай чоралар, хусусан, БМТнинг инсон ҳуқуқлари бўйича идоралари томонидан узоқ вақт давомида тавсия қилиб келинган.

Хулоса қилиб айтганда хотин-қизларнинг ҳуқуқи ва манфаатларини таъминлашда қуйидаги асосий босқичлар:

1. Ҳар бир аёл ўз ҳақ ҳуқуқларини билиши.
2. Иқтисодий фаоллиги.
3. Соғлом турмуш тарзига эга бўлиши.
4. Жамият ва давлат тарафидан қўллаб қувватланиши
5. Сифатли таълимга эга бўлиши

Мамлакатимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқи ва манфаатларини таъминлаш жамият ривожига муҳим бўлган ижтимоий ҳамда иқтисодий муносабатларда долзарб аҳамиятга эга эканлиги бугунги кунда янада яққол намоён бўлмоқда. Бугун оилада, жамиятда, айниқса, хотин-қизларнинг ижтимоий ҳаётдаги фаоллигини оширишга алоҳида эътибор қаратилаётгани натижасида қонунчиликда ҳам катта ўзгаришлар амалга оширилаётганини айтиш жоиз..

Адабиётлар рўйхати

1. <https://lex.uz/docs/5899498>
2. Сатиб-Алдиев К.А Ҳарбий педагогика. 2014. Ўқув қўлланма 179.

3. <https://lex.uz/docs/4872355?ONDATE2=21.04.2022&action=compare>

4. Г.Н. Ахунова, Л.В. Голиш, Д.М. Файзуллаева. Педагогик технологияларни лойиҳалаштириш ва режалаштириш. Ўқув услубий қўлланма/ Замонавий таълим технология серияси. – Т.: 2009. 155 б.

КЎЧМАС МУЛК СОҲАСИДА БАҲОЛАШ ФАОЛИЯТИ

Караев Мансур Юлдашевич

Хусусийлаштириш ва давлат активларини бошқариш муаммоларини тадқиқ этиш маркази катта илмий ходими

Аннотация

Кўчмас мулк замонавий дунёда ҳар бир инсон ҳаётининг ажралмас қисми ҳисобланади ва унинг юқори аҳамиятини ортиқча баҳолаш мумкин эмас: бу ҳам аҳоли учун уй-жой мавжудлиги, корпорациялар ва корхоналар учун энг қулай шароитларда самарали фаолият юритиш имконияти. Мақолада жамиятимиз ривожланишининг ҳозирги босқичида кўчмас мулкни баҳолаш усуллари ва ёндашувлари, шунингдек баҳолаш фаолиятини амалга оширишда кузатиладиган тамойиллар тавсифланган.

Калит сўзлар: кўчмас мулк, баҳолаш, қиймат, усуллар, тадқиқот, иштирокчилар, бозор.

Ўзбекистонда бозор ислоҳотларининг ривожланиши кўчмас ва кўчар мулкнинг ва уларга нисбатан ҳуқуқлар қийматини баҳолаш бўйича янги фаолият турининг шаклланишига олиб келди. Баҳолаш фаолияти иқтисодиётни ислоҳ қилиш ва ҳуқуқий давлат қуришнинг ажралмас қисмига айланди. Кўчмас мулк қийматини баҳолашнинг мақсад ва вазифаларини, усуллари мулк турларини баҳолашнинг ўзига хос хусусиятларини батафсил ўрганиш баҳолаш фаолиятини нафақат бозор инфратузилмасининг амалий тармоғи сифатида, балки амалий иқтисод фанининг илмий-услубий йўналиши сифатида тушуниш имконини беради.

Республикада кўчмас мулкни баҳолаш хизматларига бўлган талаб бозор иқтисодиётига ўтишнинг дастлабки кунлариданоқ пайдо бўлди. Давлат кўчмас мулкни хусусийлаштиришнинг кенгайиши, корхоналар устав сармоясига киритиладиган кўчмас мулкнинг кўпайиши, кўчмас мулкни гарови остида кредитлашнинг ривожланиши ва биринчи навбатда мулкдорлар синфини шакллантириш ҳамда ривожлантиришга йўналтирилган кўчмас мулк билан бажариладиган бошқа фуқаролик-ҳуқуқий операциялар баҳолаш тузулмаларининг мажбурий тарзда иштироки билан амалга оширилади [1].

Асосий ишлаб чиқариш воситаси ҳисобланадиган кўчмас мулкни ҳар доим олди-сотди, ўзлаштириш, фойдаланиш, эгаллик қилиш ва тасарруф этиш объектлари тоифасига киритиш мумкин бўлган. Албатта, кўчмас мулк объектини мулкка ўтказиш билан боғлиқ қарорни қабул қилишдан олдин, одатда, уни баҳолаш амалга оширилади.

Халқаро стандартларга мувофиқ, баҳолаш фаолияти дейилганда кўплаб